

In memoriam Miran Erič (1959–2023)

© Franc Solina

Dne 22. maja 2023 je Miran Erič sredi dela in številnih projektov sklenil svojo življenjsko pot. Rodil se je 9. februarja 1959 v Mariboru, materi Ljudmili Wieser, rojeni v Slovenjem Plajberku na Avstrijskem Koroškem, in očetu Milojku Eriču, oficirju 4. armade iz Gornje Crnuče blizu Gornjega Milanovca v Srbiji.

Osnovno šolo je obiskoval v Mariboru, srednjo kadetsko šolo za miličnike pa v Tacnu med leti 1973 in 1976. Po zaključeni srednji šoli je prakso opravil na Postaji milice Ljubljana Center in nato služboval kot miličnik do leta 1981 na Postaji milice Ribnica. Leta 1979 je v okviru Društva za raziskovanje morja (DRM) opravil izpit za mlajšega potapljača in se pridružil Društvu za raziskovanje jam Ribnica. Te dve strasti je kasneje združil s potapljanjem v jamah, kot jamski potapljač pa je med leti 1985 in 1998 deloval v Jamarski reševalni službi.

Sledil je svojemu starejšemu bratu Milanu Eriču in leta 1982 začel študij slikarstva na Pedagoški akademiji, nato pa leta 1984 nadaljeval na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Da bi lahko svoje navdušenje nad potapljanjem tudi poklicno udeležal, je nato na akademiji vpisal še specialistični študij na področju zaščite mokrega lesa. Kasneje se je vpisal na magistrski študij na Oddelku za arheologijo, ki ga je leta 1998 zaključil z nalogo »Moker les iz arheoloških najdišč v Sloveniji«.

Kot arheolog je sodeloval pri dokumentiranju arheoloških najdb pri gradnji slovenskih avtocest. Tu se je že izkazala njegova slikarska izobrazba, saj je skrbel za vizualizacijo rezultatov in si pri tem pomagal s številnimi računalniškimi orodji. Njegova strast pa je bila podvodna arheologija. Sodeloval je pri raziskovanju številnih arheoloških najdišč vzdolž celotne vzhodne jadranske obale in tudi v celinskih vodah Slovenije, tako rekot kot jezer. Z Andrejem Gasparijem sta uredila bogato ilustrirano knjigo »Potopljena preteklost« o arheologiji vodnih okolij in raziskovanju podvodne kulturne dediščine v Sloveniji.

Po delu na Oddelku za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer je deloval kot raziskovalec, se je leta 2005 pridružil ZVKDS (Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije), kjer je kot konservator deloval na področju raziskovanja in zaščite podvodne dediščine. Miran Erič se je ukvarjal z razvojem 3D metodologij dokumentiranja podvodnih najdišč, raziskavami na področju zgodnjih plovil, razvojem metodologij konserviranja mokrega lesa ter rabo in dediščino slikovnega jezika.

Na področju 3D dokumentiranja je Miran skoraj 20 let sodeloval z Laboratorijem za računalniški vid na Fakulteti za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani. Kot vodja laboratorija sem ga spoznal, ker je Miran iskal sodelavce za večslikovno fotogrametrično dokumentiranje podvodnih artefaktov. Ta metoda omogoča natančno 3D modeliranje objektov pod vodo na osnovi množice med seboj prekrivajočih se fotografij. Na ta način smo dokumentirali in analizirali kamnite rimske sarkofage in druge kamnite polizdelke na potopljeni rimski ladji blizu otoka Brača. Podobna je bila analiza rimske ladje pri Sinji Gorici v Ljubljani. Prav blizu te rimske ladje je Miran v Ljubljani našel tudi paleolitsko leseno ost. Večina nas bi leseno ost prezrla kot enostaven kos lesa, Miranovo izkušeno oko pa je v tem kosu lesa, ki je ležal

Slika 1. Miran kot soorganizator delavnice za študente »Zajem in obdelava 3D podatkov v podvodni arheologiji« julija 2013 v Fizinah pri Portorožu (foto: F. Solina).

Slika 2. Obešanje Miranovih darovanih slik velikega formata v novi stavbi Fakultete za računalništvo in informatiko (foto: M. Erič).

na dnu Ljubljane, prepoznalo izdelek človeških rok. Radiokarbonska analiza je kasneje pokazala, da gre za več kot 40.000 let star les, ki je najbrž služil kot lovsko orodje, kot ost na daljši palici. S to ostjo smo se kasneje veliko ukvarjali, saj Miran ni bil naklonjen standardnim postopkom konserviranja mokrega lesa, kjer se voda v lesu nadomesti npr. z melaminom. Ker je Miran pravočasno poskrbel za 3D skeniranje osti, smo lahko med seboj primerjali obliko osti pred, med in po konserviranju. Konserviranje je sicer izvedel najuglednejši nemški muzej, ki se ukvarja z mokrim lesom, vendar je primerjava med 3D modeli pokazala, da se je ost zaradi konserviranja skrčila in ukrivila. Miran pa je zagovarjal neagresiven pristop konserviranja mokrega arheološkega lesa, kjer bi ost hranili v podobnih pogojih kot v tisočih letih svojega

obstoja, to je, da bi jo hranili v posodi z vodo, kjer bi skušali reproducirati enake pogoje kot pred njeno najdbo.

Med svojimi kolegi arheologi s celega sveta pa bo Miran ostal zapisan kot pobudnik in ustanovitelj iniciative »Early Watercraft - A global perspective of invention and development« ali na kratko EWA. Svojo idejo za bolj poglobljen in usklajen študij zgodnjih plovil je Miran predstavil leta 2014 na kongresu World Cultural Heritage Conference EUROMED 2014 na Cipru v članku, ki so ga izbrali kot najboljši članek na konferenci. Namen EWA je študij in oživitev prazgodovinske tradicije navigacije ter promocija prazgodovinskih plovil. Uradno je bila EWA ustanovljena v Sinji Gorici pri Vrhniki leta 2015 in trenutno ima 118 individualnih članov (ambasadorjev) in 38

Slika 3. Portret Mirana za Wikipedijo. S ponosom ima za vratom zavezano svojo originalno rdečo pionirsko rutico (foto: F. Solina).

institucionalnih članov iz 55 različnih držav. V septembru 2023 bo EWA imela svojo prvo mednarodno konferenco o zgodnjih plovilih na Portugalskem.

Miran je tik pred smrtjo oddal tudi svojo doktorsko disertacijo, ki jo je pripravljala in pisal dolga leta. V disertaciji se je ukvarjal z razvojem in pomenom slikovnega jezika, s poudarkom na arheologiji. Fakulteta za humanistični študij na ALMA MATER EUROPAEA bo Miranu Eriču posthumno podelila doktorsko listino. Na Fakulteti za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani pa bo zapisan kot donator petih svojih slik velikega formata, ki jih je naslikal še v času svojega slikarskega študija in ki predstavljajo odlično obogatitev nove fakultetne zgradbe.

V Ljubljani, 4. julij 2023